

Úterý 22. listopadu 2022

P9_TA(2022)0401

Provádění Evropské rady pro inovace

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. listopadu 2022 o provádění Evropské rady pro inovace (2022/2063(INI))

(2023/C 167/02)

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na její hlavu XIX,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/695 ze dne 28. dubna 2021, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků ⁽¹⁾,
- s ohledem na rozhodnutí Rady (EU) 2021/764 o zavedení zvláštního programu, kterým se provádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa ⁽²⁾,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie ⁽³⁾,
- s ohledem na pracovní programy Evropské rady pro inovace (ERI) na roky 2021 a 2022,
- s ohledem na zprávu ERI o dopadu za rok 2021,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 11. ledna 2018 nazvané „Průběžné hodnocení programu Horizont 2020: maximalizace dopadů výzkumu a inovací EU“ (COM(2018)0002),
- s ohledem na posouzení dopadů ze dne 7. června 2018, které je průvodním dokumentem k návrhu Komise o programu Horizont Evropa (SWD(2018)0307),
- s ohledem na prohlášení výboru ERI ze dne 16. srpna 2022 k diskusi v parlamentním Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku o provádění ERI ⁽⁴⁾,
- s ohledem na prohlášení výboru ERI ze dne 9. února 2022 o pracovním programu výboru ERI na rok 2022 a budoucnosti fondu ERI ⁽⁵⁾,
- s ohledem na tiskovou zprávu Komise ze dne 5. srpna 2022 nazvanou „Aktuální informace o provádění nástroje ERI Accelerator“ ⁽⁶⁾,
- s ohledem na článek 54 jednacího řádu a na čl. 1 odst. 1 písm. e) a přílohu 3 rozhodnutí Konference předsedů ze dne 12. prosince 2002 o postupu udělování svolení k vypracování zpráv z vlastního podnětu,
- s ohledem na zprávu Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku (A9-0268/2022),

⁽¹⁾ Úř. věst. L 170, 12.5.2021, s. 1.

⁽²⁾ Úř. věst. L 167 I, 12.5.2021, s. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 193, 30.7.2018, s. 1.

⁽⁴⁾ https://eic.ec.europa.eu/news/statement-eic-board-discussion-european-parliament-itre-committee-eic-implementation-2022-08-16_en

⁽⁵⁾ <https://eic.ec.europa.eu/system/files/2022-02/Statement%20by%20the%20EIC%20Board%20on%20the%20EIC%20Work%20Programme%20for%202022%20and%20future%20of%20the%20EIC%20Fund.pdf>

⁽⁶⁾ https://eic.ec.europa.eu/news/eic-accelerator-implementation-update-2022-08-05_en

Úterý 22. listopadu 2022

Obecné cíle a struktura ERI v rámci programu Horizont Evropa

- A. vzhledem k tomu, že ERI je stěžejním programem EU v oblasti inovací a jejím účelem je identifikovat, rozvíjet a rozšiřovat průlomové, a zejména deep-tech inovace; vzhledem k tomu, že ERI usnadňuje a posiluje vytváření sítí a spolupráci a vytváří synergie mezi různými inovačními komunitami v EU, a zejména s Evropským inovačním a technologickým institutem (EIT), a zajišťuje široké zeměpisné pokrytí; vzhledem k tomu, že ERI byla zřízena s cílem podpořit strategickou autonomii Evropy v oblasti technologií, jakož i zlepšit fungování evropského trhu rizikového kapitálu;
- B. vzhledem k tomu, že nařízení (EU) 2021/695 označuje ERI za „centrálně řízené jednotné kontaktní místo“, které „se zaměří především na průlomové a přelomové inovace, bude cílit zejména na ty, které vytvářejí tržní příležitosti, přičemž rovněž podpoří všechny druhy inovací, včetně inkrementálních“;
- C. vzhledem k tomu, že nařízení (EU) 2021/695 stanoví, že ERI musí fungovat na zásadách jasné přidané hodnoty Unie, samostatnosti, schopnosti nést riziko, účinnosti, účelnosti, transparentnosti a odpovědnosti;
- D. vzhledem k tomu, že rozhodnutí Rady (EU) 2021/764 stanoví, že ERI má dva cíle: za prvé identifikovat, vyvíjet a zavádět vysoce rizikové inovace všeho druhu, včetně inkrementálních, a za druhé podporovat rychlý růst inovativních společností na úrovni Unie a na mezinárodní úrovni na cestě od nápadů k tržnímu uplatnění;
- E. vzhledem k tomu, že aktivity ERI jsou prováděny prostřednictvím tří hlavních pilířů: nástroje ERI Pathfinder, nástroje ERI Transition a nástroje ERI Accelerator;
- F. vzhledem k tomu, že nástroj Pathfinder poskytuje granty vysoce rizikovým špičkovým projektům, které zkoumají oblasti nových technologií s cílem vyvinout potenciálně radikální inovativní technologie budoucnosti a nové tržní příležitosti;
- G. vzhledem k tomu, že nástroj Accelerator podporuje především malé a střední podniky a má ambice vyvíjet průlomové, hluboké technologické inovace, které jsou klíčové pro budoucí růst Evropy a otevřenou strategickou autonomii;
- H. vzhledem k tomu, že nástroj Accelerator využívá především kombinované financování ERI přidělované v jediném, jasném a transparentním řízení a jediným rozhodnutím, což inovátorovi, který získá podporu, zajistí jediný globální závazek k poskytnutí finančních prostředků pokrývajících různé fáze inovace až po tržní uplatnění včetně fáze před masovou komercializací;
- I. vzhledem k tomu, že právní předpisy, jimiž se řídí program Horizont Evropa, umožňují, aby Unie nesla počáteční riziko vybrané inovace sama;
- J. vzhledem k tomu, že rozhodnutí Rady (EU) 2021/764 vyžaduje, aby Komise ustavila zvláštní účelovou jednotku pro provádění kombinovaného financování ERI a aby řídila všechny provozní prvky projektů nástroje Accelerator;

Výsledky pilotního projektu

- K. vzhledem k tomu, že pilotní projekt ERI a rozšířený pilotní projekt ERI úspěšně prokázaly proveditelnost ERI jako plnohodnotného programu, jak je uvedeno v obecných závěrech hodnotící studie z roku 2022, kterou zveřejnila Komise ⁽⁷⁾, a to i přes některé počáteční problémy včetně nejasné komunikace s příjemci o investičních podmínkách pro podniky;
- L. vzhledem k tomu, že účinnost pilotního projektu ERI byla pod tlakem kvůli nízké míře úspěšnosti;
- M. vzhledem k tomu, že v letech 2018 až 2020 bylo z pilotního projektu ERI financováno 330 projektů nástroje Pathfinder v rámci výzev s vysokým počtem předložených žádostí;

(7) Evropská komise, „Evaluation study on the European Innovation Council (EIC) Pilot“ (Hodnotící studie pilotního projektu Evropské rady pro inovace (ERI)), 2022.

Úterý 22. listopadu 2022

- N. vzhledem k tomu, že zeměpisné rozložení účastí, a zejména koordinace pilotního projektu Pathfinder, se soustředilo v EU-15 a přidružených zemích; vzhledem k tomu, že postavení země v evropském žebříčku inovací se zřejmě odráží v počtu žádostí i v úspěšnosti jejich inovátorů v projektu Pathfinder Pilot: nejvyšší úspěšnost měli inovační lídři a nejnižší úspěšnost měli začínající inovátoři;
- O. vzhledem k tomu, že na základě své původní struktury, jak byla stanovena v roce 2020 v rámci pilotního programu ERI a jak ji svého času schválila Komise, fond ERI řádně fungoval; vzhledem k tomu, že bylo přijato 140 rozhodnutí o kapitálových investicích, a to navzdory opakovaným zpožděním a problémům při podpisu nástroje kombinovaného financování; vzhledem k tomu, že tato rozhodnutí měla pákový efekt 2,7, což ukazuje, že fond ERI byl ve své původní struktuře schopen vytvořit významné společné investice;
- P. vzhledem k tomu, že hodnotící studie dospěla k závěru, že „fond ERI se opírá o řádně odůvodněné cíle veřejné politiky a potřeby trhu“ a že „sporný bod týkající se struktury fondu se týká výkladu dvou pravidel způsobilosti: způsobilosti nebankovních institucí a společných investic“;
- Q. vzhledem k tomu, že postup náležitě péče zavedený v rámci pilotního projektu ERI byl obzvláště úspěšný, neboť poskytl vysoce kvalitní posouzení náležitě péče, což potvrzuje skutečnost, že některá z těchto posouzení byla použita k přilákání externích investorů, což ukazuje, že investoři zakládají svá investiční rozhodnutí na dostatečně kvalitní náležitě péči;
- R. vzhledem k tomu, že strukturované odborné investiční poradenství poskytované investičním výborem a týmem Evropské investiční banky (EIB) začleněným do ERI a Výkonné agentury Evropské rady pro inovace a pro malé a střední podniky (EISMEA) bylo schopno zajistit vysokou kvalitu náležitě péče díky jedinečné spolupráci mezi EISMEA a EIB v kombinaci s investičními odbornými znalostmi, které v investičním výboru poskytli externí odborníci, včetně sériových investorů a rizikového kapitálu;

Stav provádění ERI v rámci programu Horizont Evropa

- S. vzhledem k tomu, že komentovaná vzorová grantová dohoda pro program Horizont Evropa byla zveřejněna velmi pozdě, což u žadatelů, včetně potenciálních žadatelů v rámci ERI, vyvolalo značnou nejistotu;
- T. vzhledem k tomu, že zavedení programových manažerů má potenciál zvýšit účinnost ERI; vzhledem k tomu, že bylo jmenováno dalších devět programových manažerů,
- U. vzhledem k tomu, že činnost programových manažerů stále není viditelná a zúčastněné strany ji považují za netransparentní;
- V. vzhledem k tomu, že ERI je novým typem programu, který s sebou nese větší finanční riziko než tradiční výdaje Unie, což vyžaduje specializovanou auditní strategii;
- W. vzhledem k tomu, že v rámci pracovních programů na rok 2021 a 2022 bylo ERI poskytnuto 1,55 miliardy EUR respektive 1,71 miliardy EUR; vzhledem k tomu, že v obou těchto letech pocházelo přibližně 430 milionů EUR z rozpočtu nástroje Next Generation EU, přičemž všechny tyto prostředky byly dány k dispozici pro grantové složky ERI; vzhledem k tomu, že přibližně 52 % dostupného rozpočtu bylo přiděleno na otevřené výzvy zdola nahoru v rámci otevřených výzev; vzhledem k tomu, že 65 % dostupných finančních prostředků bylo přiděleno na grantové složky ERI a 35 % na investiční složky; vzhledem k tomu, že téměř 70 % dostupných finančních prostředků bylo přiděleno nástroji Accelerator a 20 % směřovalo do výzev nástroje Pathfinder;
- X. vzhledem k tomu, že u otevřené výzvy nástroje Pathfinder byla v roce 2021 úspěšnost 6,45 % a v roce 2022 7 %; vzhledem k tomu, že v rámci výzvy Pathfinder Challenges z roku 2021 bylo předloženo 403 návrhů a 39 jich bylo schváleno, což znamená, že míra úspěšnosti činila 9,7 %;

Úterý 22. listopadu 2022

- Y. vzhledem k tomu, že v případě výzev nástroje Accelerator byla v roce 2021 a 2022 stanovena dvě data uzávěrky;
- Z. vzhledem k tomu, že do září 2022 byly příjemcům v rámci nástroje Accelerator převáděny pouze zálohy na granty, u nichž doba do poskytnutí grantu činila 12 měsíců, v rámci (kvazi) kapitálové podpory nebyly převáděny žádné prostředky a bylo přijato pouze jedno rozhodnutí o investici, což vedlo k tomu, že doba do investice výrazně přesáhla jeden rok; vzhledem k tomu, že Komise začala podepisovat podmínky dohod pro příjemce vybrané v roce 2021 až v létě 2022 a že většina z nich bude podepsána po létě⁽⁸⁾;

Zásadní problémy, pokud jde o provádění

Řízení fondu ERI a úvahy o restrukturalizaci fondu

1. je hluboce znepokojen, že počátkem roku 2022 bylo oznámeno provedení změn ve struktuře fondu ve srovnání se situací v rámci pilotního programu ERI, zatímco společnosti z prvních dvou uzávěrek v roce 2021 již byly vybrány k financování;
2. připomíná, že fond ERI byl zřízen na podporu začínajících podniků a malých a středních podniků, které vyvíjejí inovace v oblasti deep tech. zdůrazňuje, že peněžní toky mají pro začínající podniky a malé a střední podniky zásadní význam a že dlouhá zpoždění při získávání očekávaných finančních prostředků mohou tyto typy společností zruinovat; zdůrazňuje proto, že je důležité, aby fond ERI mohl investovat v rámci tržních lhůt; vyjadřuje politování nad případy, kdy fond ERI tohoto cíle nedosáhl a kdy původní investiční rozhodnutí fondu ERI bylo z důvodu dlouhého časového zpoždění a vývoje společnosti během této doby irrelevantní;
3. je znepokojen zpožděními při provádění opatření kombinovaného financování v rámci nástroje Accelerator; zdůrazňuje, že zpoždění byla výhradně důsledkem rozdílných pohledů na provádění ERI, které vyplývaly z protichůdných výkladů příslušných právních textů různými útvary Komise ohledně řízení fondu ERI; konstatuje, že spory se týkaly pouze části projektu týkající se vlastního kapitálu, a neměly by proto mít dopad na grantové dohody; vyjadřuje politování nad tím, že tyto interní konflikty v Komisi ohrožují 96 evropských deep-tech společností; je hluboce znepokojen tím, že fond ERI nepřijal, s výjimkou jediného rozhodnutí, žádná rozhodnutí o skutečných investicích;
4. připomíná, že kombinované financování z ERI by mělo být udělováno v jediném procesu a prostřednictvím jediného rozhodnutí, které by se vztahovalo jak na grantové, tak na finanční složky nástroje; poukazuje na to, že Komise by měla řídit všechny provozní prvky projektů nástroje Accelerator;
5. uznává, že Komise vyjádřila obavy ohledně řízení fondu ERI, pokud jde o personální dopady a potenciální odpovědnost Komise za dobrou pověst investic;
6. bere na vědomí personální obavy, které Komise vyjádřila v souvislosti se správou investičního portfolia fondu ERI; domnívá se, že personální obsazení fondu ERI musí být odpovídající a že to znamená, že je zapotřebí značný počet zaměstnanců s významnými zkušenostmi; domnívá se však, že přímé zaměstnání těchto osob není jediným řešením; poukazuje na to, že původní investiční výbor spolu s EIB vypracoval alternativní plán k vyřešení otázky personálního obsazení; dochází proto k závěru, že problém týkající se zaměstnanců není důvodem pro restrukturalizaci fondu;
7. bere na vědomí odůvodnění předložené Komisí, že čl. 11 odst. 3 rozhodnutí Rady (EU) 2021/764 požaduje, aby Komise posoudila nepřímé řízení, a že tato skutečnost vybízí ke změnám ve struktuře fondu ERI;
8. připomíná, že znění čl. 11 odst. 3 bylo zahrnuto do návrhu Komise o programu Horizont Evropa a během legislativního postupu nebylo nikdy zpochybněno; poukazuje na to, že to znamená, že Komise při zřizování fondu ERI v roce 2020 měla být s tímto zněním plně obeznámena; zdůrazňuje, že rozhodnutí Komise o zřízení fondu ERI, které zahrnovalo původní strukturu, bylo přijato sborem komisařů a mělo podporu celé Komise; zdůrazňuje, že totéž platí pro pracovní program ERI na rok 2021, v němž nebyla zmíněna potřeba restrukturalizovat fond ERI; dochází k závěru, že otázka souladu s čl. 11 odst. 3 byla v Komisi vznesena interně v létě 2021 poté, co již byl program zahájen; domnívá se, že

⁽⁸⁾ https://eic.ec.europa.eu/news/eic-accelerator-implementation-update-2022-08-05_en

Úterý 22. listopadu 2022

nastolení tak zásadní otázky v průběhu probíhajícího programu poté, co bylo několikrát zmeškáno několik příležitostí k nastolení této otázky během tří let předcházejících zahájení programu, je přinejmenším případem špatného řízení a projevem neochoty přijmout nový způsob práce, jak jej zamýšleli spolunormotvůrci;

9. zdůrazňuje, že čl. 11 odst. 3 je pouze jediná věta, kterou je třeba interpretovat v kontextu celého rozhodnutí Rady; v této souvislosti rovněž zdůrazňuje, že příloha výše uvedeného rozhodnutí Rady ukládá Komisi, aby „zřídila zvláštní účelovou jednotku“, aniž by stanovila jakékoli další podmínky; dále zdůrazňuje, že kombinované financování ERI, jak je uvedeno v čl. 11 odst. 3 a vymezeno v bodě 1.1.2 přílohy I rozhodnutí Rady, zahrnuje jak granty, tak podporu investic v podobě vlastního kapitálu nebo jiných vratných forem; dospívá tedy k závěru, že požadavek nepřímého řízení nelze vykládat tak, že se vztahuje pouze na investiční část kombinovaného financování, a že tento článek nelze vykládat takovým způsobem, že jsou tyto dvě složky při provádění oddělené;

10. bere na vědomí význam profesionální přípravy investičního rozhodnutí; zdůrazňuje proto úlohu investičního výboru fondu ERI jmenovaného Komisí, jakož i cennou podporu pro hloubkovou kontrolu ze strany EIB prostřednictvím agentury EISMEA; vyjadřuje však politování nad tím, že další rozhodnutí fondu ERI, jako je přistoupení ke kolu investic po počátečním investičním rozhodnutí nebo posouzení důvodů pro investici, zřejmě trvá příliš dlouho kvůli době, kterou EIB potřebuje k poskytnutí svého příspěvku;

11. poznamenává, že investiční výbor ERI i rada fondu ERI podle původního uspořádání fondu ERI zahrnovaly zástupce Komise a také externí odborníky, což zajišťovalo náležitou rovnováhu mezi soudržností politik a profesionálními investičními rozhodnutími;

12. konstatuje, že do října 2022 Komise přijala a zavedla „přechodnou úpravu“, podle něhož fond ERI zůstává ve vlastnictví Komise, zatímco o investicích fondu bude rozhodovat externí správce fondu; zdůrazňuje, že externí správce fondu bude rovněž přijímat zaměstnance investičního výboru, což znamená, že ve výboru již nebudou nezávislí odborníci, kteří by poskytovali nedocenitelné odborné znalosti, ani žádný zástupce Komise, který by zajišťoval soudržnost politik; bere na vědomí popis tohoto ujednání v pracovním programu ERI na rok 2022;

13. se znepokojením konstatuje, že dokud bude platit přechodné ustanovení pro investice vyhlášené v pracovním programu ERI na rok 2022, musí všechna rozhodnutí o jednotném udělení grantu a všechna investiční rozhodnutí schvalovat sbor komisařů, a proto se na ně váže další úroveň kontroly; považuje to za nepřijatelnou situaci, protože to rozhodovací proces ještě prodlužuje, komplikuje a zvyšuje nejistotu žadatelů;

14. s hlubokým znepokojením konstatuje, že jen vytvoření přechodného režimu pro fond ERI trvalo více než rok kvůli neustálým interním diskusím mezi různými útvary Komise; konstatuje, že v červnu 2022 začala Komise zpracovávat grantové složky projektů nástroje Accelerator vybraných v červnu 2021, což znamená, že bylo dosaženo dostatečného pokroku při zavádění přechodného opatření, aby bylo možno zahájit provádění projektů kombinovaného financování; konstatuje, že většina grantových dohod pro příjemce vybrané v rámci uzávěrky v červnu 2021 byla podepsána v létě 2022, v důsledku čehož trvalo získání grantu déle než rok; konstatuje, že Komise v květnu 2022 oznámila, že grantové složky pro říjnové datum uzávěrky 2021 pro kombinovanou finanční podporu z ERI budou finalizovány do konce května nebo začátkem června⁽⁹⁾; konstatuje, že Komise musela tyto příjemce grantů v létě 2022 informovat o tom, že granty nebudou do července připraveny a pravděpodobně budou muset čekat až do října 2022; dospívá k závěru, že i v případě této uzávěrky bude udělení grantu trvat nejméně jeden rok;

15. poukazuje na to, že čl. 216 odst. 1 finančního nařízení výslovně zmocňuje Komisi k uplatňování přímého řízení investic buď přímo Komisí (čl. 216 odst. 1 písm. b)), nebo je zavést prostřednictvím „účelové investiční jednotky“ (čl. 216 odst. 1 písm. a)); zdůrazňuje, že tato forma provádění umožňuje větší flexibilitu a strategičtější zohlednění investičních rozhodnutí a řízení portfolia než nepřímé řízení; odmítá myšlenku, že převedení správy fondu na EIB a externího správce fondu umožní flexibilní a strategické rozhodování potřebné k tomu, aby byla ERI úspěšná; vyjadřuje obavu, že se z fondu ERI stane jen další fond rizikového kapitálu podporovaný EIB;

⁽⁹⁾ <https://sciencebusiness.net/news/commission-says-european-innovation-council-logjam-end-june>

Úterý 22. listopadu 2022

16. zdůrazňuje, že strategické poradenství správní rady ERI musí být důkladněji zapracováno do činnosti ERI, včetně jejího doporučení zvýšit rozmanitost a zapojit účastníky z přístupujících zemí, aby byl využit potenciál inovátorů v celé Evropě a podpořena praktická spolupráce s EIT;

Fond ERI jako jediný investor

17. je hluboce znepokojen, že z prosazované politiky zjevně vyplývá, že fond ERI nikdy nemůže být hlavním investorem v rámci investice do podílu, zejména v kombinaci s požadavkem, aby společnosti přišly s odpovídající spoluinvesticí od externích investorů; domnívá se, že to je v rozporu se strategickými cíli a hlavní logikou ERI; zdůrazňuje skutečnost, že tomu tak na začátku pilotního projektu ERI nebylo a že tato změna politiky byla zavedena se zpětnou účinností u žádostí podaných před změnou politiky; je hluboce znepokojen skutečností, že to způsobilo problémy s peněžním tokem mnoha žadatelům a že se skutečně pouze třetina příslibených kapitálových investic přeměnila v platby příslušným společnostem; zdůrazňuje, že spolufinancování by nemělo být u projektů vyžadováno předem, ale mělo by být cílem fondu ERI po celou dobu trvání grantového projektu;

18. připomíná, že ERI může být jediným investorem, který nese veškeré riziko investice v souladu s nařízením (EU) 2021/695; konstatuje, že tuto úlohu zřejmě vykonává pouze poskytováním konvertibilních úvěrů s tím, že s každou kapitálovou investicí se musí pojit odpovídající společná investice; konstatuje, že více než 50 % všech investic v rámci kapitálové složky bylo dosud investováno ve formě konvertibilních úvěrů; zdůrazňuje, že jedním z důvodů pro zřízení ERI bylo to, že v Evropě chybí investoři rizikového kapitálu, zejména pak investoři rizikového kapitálu s odbornými znalostmi v oblasti trhů s hlubokými technologiemi; v této souvislosti konstatuje, že na takto nefunkční trh se nelze zcela spolehnout, neboť nejde o účinný mechanismus pro řízení investičních rozhodnutí a rozhodnutí o odchodu z ERI; v této souvislosti varuje před tím, že požadavek kvalifikovaných společných investic by mohl selhání trhu ještě zhoršit, ačkoli ERI byla zřízena právě pro řešení tohoto selhání;

19. konstatuje, že kvůli tomu, že jsou vyžadovány společné investice, ERI investuje příliš pozdě, což ji vystavuje riziku, že:

- a) poskytne soukromým investorům bezplatný a částečně vylučný přístup k vynikajícím investičním příležitostem, čímž ohrozí evropský trh s rizikovým kapitálem a zároveň posílí relativní neochotu evropského trhu riskovat;
- b) nebo že se stane nadbytečnou, protože tempo a standard pro kola investování stanovuje hlavní investor, což vyvolává pochybnosti o tom, proč by začínající podniky vůbec měly ERI potřebovat;

20. je znepokojen praxí konvertování konvertibilních úvěrů na vlastní kapitál, pokud jde o společnosti, kterým se nepodařilo přilákat další investice, a to kvůli tomu, že jejich ocenění bylo stanoveno v době poskytnutí úvěru, a nikoli v době přeměny úvěru; poukazuje v této souvislosti na to, že ERI byla zřízena s cílem usnadnit rozvoj a rozšiřování začínajících podniků přesně ve fázi, kdy hodnota těchto podniků může rychle růst, protože riziko související s určitou technologií se rychle snižuje a blíží se jejich vstup na trh; dochází proto k závěru, že vycházet z neaktuálního ocenění je zcela v rozporu s cíli ERI; dále poukazuje na to, že riziko má podstupovat fond ERI, ale kvůli využívání konvertibilních úvěrů se většina rizika v podstatě přenáší na žadatele;

21. uznává, že externí hlavní investor přináší přidanou hodnotu, neboť tento hlavní investor může mít vysoce specializované znalosti tržního segmentu relevantního pro konkrétní investici, a že fond ERI nemusí takovými specializovanými znalostmi vzhledem ke své velikosti a obecnému charakteru disponovat; konstatuje, že specializovaný hlavní investor proto může mít pro rozvoj společnosti větší přidanou hodnotu než fond ERI; dále uznává, že existence externího hlavního investor by zaručila, že ocenění i další investiční podmínky stanoví trh;

22. důrazně odmítá názor, že fond ERI nemůže být jediným ani hlavním investorem; zdůrazňuje, že schopnost investovat i tehdy, když na to trh není připraven, je jedním z hlavních důvodů existence ERI; dochází k závěru, že investiční politika fondu ERI by měla výslovně umožňovat následující situace:

- a) fond ERI může být jediným investorem prostřednictvím konvertibilních úvěrů nebo ve zvláštních případech prostřednictvím kapitálových investic;
- b) fond ERI může vést kolo investování;

Úterý 22. listopadu 2022

c) fond ERI může být největším investorem, aniž by byl hlavním investorem;

23. konstatuje, že bod 1.2.3 přílohy I rozhodnutí Rady (EU) 2021/764 vyžaduje, aby fond ERI definoval a uplatňoval výstupní strategii pro své investice; konstatuje, že taková strategie zřejmě neexistuje;

Nedostatky v provádění*Postup podávání a vyřizování žádostí*

24. zdůrazňuje, že u programu, jehož cílem je přilákat ty nejambicióznější inovátory, je důležité uplatňovat přístupný a účinný postup podávání a vyřizování žádostí; konstatuje, že tento postup lze dále zlepšit takto:

a) v rámci postupu podávání žádostí by mělo být usnadněno předkládání návrhů ze strany jednoho i více příjemců – to vyžaduje zvláštní šablonu návrhu pro oba typy žádostí;

b) veškeré informace potřebné pro to, aby byla žádost úspěšná, by měly být k dispozici v jednotné formě; v současné době jsou totiž informace rozloženy do několika dokumentů, což činí přípravu žádosti zbytečně těžkopádnou;

25. se znepokojením konstatuje, že hodnotitelé srozumitelně neinformují zúčastněné strany o přiměřeném riziku a bankovní financovatelnosti návrhů v rámci nástroje ERI Accelerator, což má dopad zejména na účast nedostatečně zastoupených regionů a společností vedených ženami; připomíná, že jedním z hlavních znaků ERI je schopnost nést riziko; dále připomíná, že v bodě 1.1.2 přílohy I rozhodnutí Rady (EU) 2021/764 je jako hlavní cíl nástroje ERI Accelerator uvedeno poskytování finančních prostředků na projekty, které nelze financovat z bankovních úvěrů; je hluboce přesvědčen, že nástroj ERI Accelerator může být úspěšný pouze tehdy, bude-li existovat jasná politika a budou-li poskytovány jasné informace, pokud jde o přiměřené riziko a bankovní financovatelnost projektů v rámci tohoto nástroje;

26. je znepokojen zjevným nedostatkem transparentnosti při řízení programu, jak informovaly zúčastněné strany; zdůrazňuje, že zúčastněné strany mají dvě hlavní obavy:

a) nedostatek transparentnosti, pokud jde o výběr témat pro výzvy Pathfinder a

b) nedostatečná transparentnost, pokud jde o způsob, jakým správci programu spravují portfolia, zejména ve fázi výběru návrhů;

27. zdůrazňuje, že je důležité poskytnout spolehlivou lhůtu pro udělení grantu; v této souvislosti zdůrazňuje, že hodnocení otevřené výzvy nástroje Pathfinder v roce 2021 trvalo více než pět měsíců, ačkoli článek 31 nařízení (EU) 2021/695 vyžaduje, aby byli žadatelé informováni o výsledku procesu hodnocení do pěti měsíců;

28. vyjadřuje obavy ohledně procesu podávání žádostí v rámci programu ERI Accelerator, který je nyní delší a složitější, neboť má několik kroků a funguje na vlastní platformě ERI, tedy mimo oficiální portál pro financování a nabídková řízení; domnívá se, že postup podávání a hodnocení žádostí by u nástroje ERI Accelerator, který je zaměřen na inovátory, měl být snadno srozumitelný jak pro podnikatele, tak pro vědecké pracovníky, měl by být co nejméně časově náročný a měl by být spravedlivý a transparentní a v souladu s odvětvovými normami;

29. je hluboce znepokojen fungováním platformy založené na umělé inteligenci; v této souvislosti konstatuje, že své znepokojení vyjádřili také žadatelé a hodnotitelé;

30. zdůrazňuje, že stávající on-line formulář neumožňuje žádnou flexibilitu, pokud jde o zadávání informací (není možné text formátovat ani přidávat obrázky), zbytečně používá příliš odborné výrazy a jeho vyplňování je časově náročné; konstatuje, že výsledný „podnikatelský plán“ zřejmě neodpovídá odvětvovým normám ani není ve formátu, který by byl pro hodnotitele nebo projektové manažery uživatelsky přívětivý;

31. upozorňuje zejména na to, že se oproti pilotnímu projektu ERI zvýšil počet stran (120–200 stran oproti původním 50 stranám), přičemž poukazuje na to, že hodnotitelé mají na hodnocení kompletního návrhu 36 minut (ve druhé fázi); konstatuje, že to je jedním z důvodů, proč jsou zúčastněné strany nespokojeny s kvalitou hodnocení;

32. se znepokojením konstatuje, že k tomu, aby byla žádost zamítnuta, stačí ve druhé fázi procesu jediné odmítající hodnocení; domnívá se, že tento postup je nepřiměřený, neboť každý návrh posuzují tři hodnotitelé, kteří o schválení nebo zamítnutí žádosti rozhodují podle tří různých kritérií;

Úterý 22. listopadu 2022

33. oceňuje spolu s většinou zúčastněných stran zavedení protiargumentačního postupu, který potenciálně přispívá ke zlepšení postupu hodnocení; konstatuje však, že i ten je třeba zlepšit, neboť mnoho zúčastněných stran uvádí, že není jasné, co se s protiargumenty žadatelů děje, a že žadatelé mají na jejich přípravu velmi málo času; zdůrazňuje, že zavedení protiargumentačního postupu bylo označeno za jeden z důvodů, který způsobuje prodloužení doby pro udělení grantu; vyzývá Komisi, aby protiargumentační postup zlepšila tak, aby byl smysluplnější a aby byl dokončen v kratším čase s cílem dodržet lhůty pro udělení grantu a zároveň poskytnout dostatek času na přípravu protiargumentů;

34. je znepokojen tím, že žadatelé si stále častěji musejí najímat konzultanty, aby jim pomohli se správou postupu podávání žádosti, protože je příliš složitý;

35. uznává, že jednotlivci zaměstnaní výzkumnými organizacemi by měli mít možnost využívat výsledky výzkumných projektů k zakládání začínajících podniků, čímž by se zrychlilo rozhodování v rámci ERI a usnadnil by se rozvoj začínajících podniků v oblasti deep tech; vítá v tomto ohledu zařazení konceptu „vynálezce ERI“ do vzorové grantové dohody a pracovního programu na rok 2022; vyjadřuje politování nad tím, že zavedení tohoto konceptu doprovází nejistota ohledně právních důsledků, které bude mít pro výzkumné organizace;

Další jednotlivě vznesené otázky

36. zdůrazňuje, že koncept „vynálezce ERI“ by měl vést k účinnému využívání výsledků výzkumu k rozvoji hospodářských činností; dochází ale k závěru, že by to nemělo znamenat, že by výsledky výzkumu k rozvoji hospodářských činností nemohli využít jiní odborníci v rámci výzkumné organizace nebo samotná výzkumná organizace; domnívá se, že pouze v případech, kdy výzkumné organizace neposkytují podporu potřebnou k tomu, aby jednotliví výzkumní pracovníci využili výsledky k rozvoji hospodářské činnosti, lze odůvodnit poskytnutí širokých přístupových práv pro vynálezce ERI bez jakéhokoli časového omezení; domnívá se, že tato přístupová práva by tudíž měla být vynálezci ERI poskytována případ od případu, je-li zřejmé, že vynálezci se nedostávají potřebné podpory v rámci výzkumné organizace;

37. vyjadřuje politování nad tím, že nízká míra úspěšnosti programu (6–10 %) vede k tomu, že příliš mnoho kvalitních návrhů nakonec není financováno; zdůrazňuje, že tato nízká míra úspěšnosti představuje ztrátu, pokud jde o potenciálně hluboce transformační inovace, které nejsou dále rozvíjeny, jakož i ztrátu času a finančních prostředků investovaných do přípravy návrhů; vyzývá v tomto ohledu k případnému využití dvoufázového postupu podávání žádostí, aby se ztrácení času a plýtvání finančními prostředky investovanými do přípravy návrhů omezilo;

38. zdůrazňuje, že inovační kapacita, hospodářský růst a odolnost Evropy jsou oslabeny v důsledku nízké účasti žen na scéně začínajících podniků a rizikového kapitálu; vítá v tomto ohledu úsilí ERI o podporu vedoucího postavení žen a jejich účasti v začínajících podnicích a v odvětví rizikového kapitálu; vyjadřuje politování nad tím, že toto úsilí dosud nevedlo k dostatečným změnám; v této souvislosti poukazuje na skutečnost, že z investic, které evropské začínající podniky v roce 2021 získaly, začínající podniky, které založily výhradně ženy, získaly pouze 1,8 % a zakladatelské týmy složené z obou pohlaví získaly jen 9,3 %⁽¹⁰⁾;

39. poukazuje na význam výboru ERI jakožto hlavního poradce Komise, pokud jde o provádění ERI a rozvoj širší inovační politiky, zejména v oblasti zdokonalování inovačního ekosystému v Evropě a určení strategicky důležitých technologií; zdůrazňuje, že výbor ERI by měl být plně a včas informován agenturou EISMEA a dalšími zapojenými útvary Komise o veškerém vývoji při provádění ERI a měly by mu být poskytnuty veškeré informace týkající se ERI, o které požádá;

40. konstatuje, že nástroj ERI Transition je formálně součástí nástroje ERI Pathfinder, ačkoli je prováděn jako samostatná část programu; domnívá se, že výzvy k předkládání návrhů v rámci nástroje Transition představují méně než 10 % rozpočtu ERI v rámci pracovních programů na roky 2021 a 2022; poukazuje na to, že výzvy v rámci nástroje Transition jsou jedinými výzvami, na něž se vztahuje zrychlený postup pro výzkum a inovace; podporuje uplatňování tohoto postupu na výzvy v rámci nástroje Transition; vyzývá Komisi, aby uplatňování tohoto postupu rozšířila i na další výzvy v rámci nástroje Pathfinder;

⁽¹⁰⁾ <https://europeanwomeninvc.idcinteractive.net/>

Úterý 22. listopadu 2022

41. zdůrazňuje, že pracovní program na rok 2022 hovoří o zásadě „významně nepoškozovat“ jako o hodnotícím kritériu pro nástroj ERI Accelerator i jako o kritériu způsobilosti pro ERI obecně; je znepokojen požadavkem na dodržování zásady „významně nepoškozovat“, která je zakotvena v nařízení (EU) 2020/852 známém jako nařízení o taxonomii, neboť tento požadavek se nyní vztahuje na všechny výzvy bez ohledu na jejich obsah nebo vývoj; uznává, že tato zásada je užitečná jako vodítko pro výběr projektů v rámci výzev, jejichž obsah přímo souvisí s environmentálními cíli Unie a které se blíží uvedení na trh; zdůrazňuje, že pro plošné uplatňování tohoto dodatečného kritéria způsobilosti na všechny výzvy neexistuje žádný právní základ;

42. vítá úsilí ERI o vytvoření vhodného rámce pro hodnocení výkonnosti ERI; zdůrazňuje, že jedinečná povaha ERI vyžaduje individuální přístup ke sledování její výkonnosti a využívání výsledků tohoto sledování, aby se zajistilo, že ERI bude na trhu jedním z nejvýkonnějších subjektů;

Doporučení

43. vyzývá Komisi, aby přehodnotila provádění fondu ERI v rámci programu Horizont Evropa a našla nový vhodný způsob řízení, který by odrážel ambiciózní a transformační povahu ERI jakožto referenčního investora pro průlomové inovace v Evropě; naléhavě vyzývá Komisi, aby do tohoto nového způsobu řízení zahrnula tyto zásady:

- a) zajistit, aby měla Komise plně pod kontrolou provádění jak kapitálové, tak grantové složky s tím, že Komise by měla rovněž zaručit, že mezi prováděním obou složek existuje přímá koordinační linie; dále zajistit schopnost Komise zasáhnout v jakékoli fázi investičního cyklu, aby byly realizovány investice strategického významu;
- b) zajistit, aby výbor fondu ERI hrál úlohu spočívající v tom, že bude nezávisle a odborně hodnotit investiční výbor s cílem pečlivě sledovat plnění investičních pokynů fondu ERI, a aby se tento výbor při každodenním řízení operací spoléhal na tým EIB a správce externích fondů;
- c) plně využít přidané hodnoty společných investic externích investorů a současně zachovat možnost fondu ERI:
 - i) být jediným investorem, a to i prostřednictvím převzetí vlastního kapitálu, aniž by byly vyžadovány společné investice od externích investorů;
 - ii) být hlavním investorem, aniž by stál v čele kola investování;
 - iii) vést kolo investování;
- d) vypracovat investiční strategii pro kapitálové investice, která bude založena na milnících odrážejících přínosy inovací a strategické cíle Unie, a nikoli pouze ochotu dalších investorů připojit se ke kolu investování, což by mohlo povzbudit fond ERI, aby jako jediný investor podstupoval riziko, zejména s cílem podpořit úspěšnou účast nedostatečně zastoupených regionů a společností vedených ženami, které čelí ještě větším obtížím při financování svých začínajících podniků;
- e) zavést výstupní strategii, pokud jde o kapitálové investice fondu ERI, která vezme v úvahu strategické cíle Unie;
- f) zachovat strukturu, která umožní, aby byl tým EIB začleněn do Výkonné agentury Evropské rady pro inovace a pro malé a střední podniky (EISMEA) s cílem zajistit kvalitní náležitou péči; žádá Komisi, aby na tuto úspěšnou spolupráci navázala a dohodla se s EIB na ujednání o tom, že integrovaný tým EIB bude zastupovat fond ERI na schůzích správních rad subjektů, do nichž bylo investováno;
- g) zajistit účinnou spolupráci s vnitrostátními kontaktními místy a případně s regionálními orgány;

Úterý 22. listopadu 2022

44. naléhavě vyzývá Komisi, aby zahájila otevřený dialog s Parlamentem, příslušným programovým výborem a výborem ERI s cílem vypracovat alternativní dlouhodobé řešení pro strukturu fondu ERI, které bude plně respektovat příslušné právní předpisy Unie a výše uvedené zásady; doporučuje, aby bylo provedeno důkladné posouzení způsobů, jak zlepšit provádění ERI, přičemž jednou z možností, které je třeba zvážit, je zřízení nezávislého orgánu Unie podle článku 187 Smlouvy o fungování EU jako hlavního subjektu odpovědného za provádění ERI; zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby se vždy se všemi žadateli zacházelo stejně a aby se při provádění zaručila transparentnost a odpovědnost a aby se předcházelo střetu zájmů; doporučuje, aby v případě, že z důkladného posouzení vyplývá, že takový orgán by byl v souladu s výše uvedeným tím nejlepším institucionálním rámcem pro provádění nástroje Accelerator, byl tento orgán zřízen co nejdříve;
45. vyzývá Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost podpoře žen v celém inovačním odvětví a současně usilovala o rovné zastoupení žen a mužů na všech příslušných pozicích, jakož i o zeměpisnou vyváženost příjemců podpory z ERI ve všech regionech Unie; požaduje zejména, aby Komise zahrнула konkrétní opatření k řešení obou těchto otázek v rámci ERI do pracovních programů ERI;
46. doporučuje, aby byla mimo fond ERI prozkoumána složka InvestEU pro společnosti, které pouze potřebují doplňkové financování, aby dokončily svá kola rozšiřování;
47. vyzývá Komisi, aby vyjasnila pravidla a postupy týkající se výkladu kritérií nefinancovatelnosti a společných investic, posílila komunikaci a lépe zapojila vnitrostátní kontaktní místa;
48. vyzývá Komisi, aby uplatňovala zásadu „významně nepoškozovat“ u výzev, jejichž obsah přímo souvisí s cíli Unie v oblasti životního prostředí a jejichž žadatelé se blíží uvedení na trh, a aby tuto zásadu nepoužívala jako dodatečné horizontální kritérium způsobilosti pro všechny projekty ERI;
49. vyzývá Komisi, aby upravila vzorovou grantovou dohodu tak, aby obsahovala jasnou definici „vynálezce ERI“ a aby pro vynálezce ERI stanovila jasnou politiku týkající se přístupových práv, která jim poskytne široká přístupová práva pouze v případě, že výzkumná organizace nemá aktivní politiku a strukturu na podporu využívání výsledků výzkumu pro hospodářské činnosti;
50. vyzývá Komisi, aby zavedla systém průběžného a rychlého hodnocení výkonnosti ERI, a zejména nástroje Accelerator;
51. vyzývá Komisi, aby důkladně a průběžně posuzovala postup hodnocení a důsledně přitom zohledňovala stížnosti žadatelů, kteří poukážou na zjevné nesrovnalosti při hodnocení jejich návrhů; vyzývá Komisi, aby informovala Parlament o tom, jak vyřizuje jednotlivé stížnosti, u kterých se prokáže, že došlo ke zjevnému selhání hodnotitelů;
52. vyzývá příslušné subjekty Unie, včetně Evropského účetního dvora a výboru ERI, aby pro ERI vypracovaly specializovanou strategii auditu, která bude odrážet zvláštní povahu ERI;
53. vyzývá Komisi, aby začlenila opatření ke zlepšení účasti malých a středních podniků a k zajištění toho, aby byl nástroj ERI Accelerator přístupný a atraktivní pro inovativní malé a střední podniky, a to tím, že zjednoduší postup podávání a vyřizování žádostí s cílem odstranit překážky pro tyto podniky;
54. vyzývá Komisi, aby zajistila, že tento nástroj bude podporovat širokou škálu projektů z hlediska jejich rozsahu, aby k němu mohly mít rovný přístup také malé podniky, které vyvíjejí inovace s velkým dopadem a přenášejí je do výroby;
55. vyzývá Komisi, aby revidovala stávající postup předkládání návrhů u nástroje ERI Accelerator a jeho lhůtu pro udělení grantu a aby sladila platformu ERI s hodnotícími kritérii nástroje ERI Accelerator; domnívá se, že cílem této revize by mělo být vytvořit rychlý a jednoduchý nástroj, který bude odpovídat potřebám evropských začínajících podniků v oblasti deep tech a který umožní, aby byly granty udělovány do 4–5 měsíců od podání žádosti;
56. vyzývá Komisi, aby zlepšila součinnost a spolupráci s EIT; vyzývá EIT a ERI, aby si začaly vzájemně a systematicky vyměňovat informace a aby měly v každé ze svých správních rad společného člena, čímž zabrání izolovanosti a zdvojování úsilí a strategií;
- o
o o
57. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi.